Należytość pocztowa opłacona

Ч. 43 (478). Неділя, дня 21. жовтня 1928. Рік X.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

ТАРИФА ОГОЛОШЕНЬ: за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошенне 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Чи знову „глас вопіющого во пустини?“

Управа „Рідної Школи“ знову видала заклик до громадянства, щоб їй допомогти. Розіслала відозви, писані не до серця — бо серце нашого громадянства тверде для неї, але писані до холодного розуму, такі, що цифрами й датами повинніб кождого переконати про її тяжке положення.

Та треба побоюватися, що і тепер промине той поклик без відгомону, загубиться, як крик ратунку в пущі — в нашій оспалости і байдужности. Тих відозв „Рідної Школи“ було у нас вже тільки, що якби ми не були Українці — але инший народ, то нам соромно булоб і перед нашими опікунами і перед цілим світом.

Сміло можна твердити, що якби на чолі тієї величезної інституції не стояли люди повні посвяти, якби її членами не були люди, для яких альфа і омеґа це наше будуче і виховання для нього громадян — але такі, як пересічний наш чоловік, що писану в розпуці відозву прочитає і відложить „до актів“ — то „Рідна Школа“ давно вже належалаб до історії. На таку байдужість і незрозуміннє, з якими зустрічаються всі поклики й акція її — здається — найбільш завзятим опалиб руки в зневірі. Якби на чолі її стояли такі, як он-ті до яких серця дармо стукає прохання о допомогу — то вониб після першої невдалої проби дістати допомогу за помічю відозви зложили руки і сказалиб: „Га! Силуваним конем ніхто ще далеко не заїхав. Видно, що не бажають собі Українці мати свою школу“. І мабуть таке саме враження мають ті наші „приятелі“, що слідкують за кождим нашим рухом, бо нераз тішаться в часописах, що ось-ось „Рідна Школа“ перестане на їх втіху істнувати...

Та їх задушевні бажання не сповняються. І ті, що стоять в проводі „Рідної Школи“ і ті, що гуртуються біля неї і ті, що цінять її — дарма, що їх мало — не тільки що на диво усім ведуть дальше працю „Рідної Школи“ в напрямі ідейного національного виховання молоді, але твердо з наражениям власних потреб і просто з посвятою кажуть: „Рідна Школа“ буде істнувати! Мимо камінної заскорузлости і байдужости всіх“!

І дійсно з подивом треба віднестися до того білянсу праці, до тих усіх цифр — які находяться в останній відозві її до громадянства.

З одної строни: наше незрозуміння, наше здвигування плечима, наша засада „не перейматися“ — а з другої оті цифри, отой вклад в акції нашого будучого. Просто — неімовірне. Просто — чуда доконує „Рідна Школа“ в таких тяжких обставинах.

4300 дітий вчилося в її школах. 553 учителів вона удержує. 10 ґімназій, 5 учительських семінарій, 5 бурс, 17 захоронок, 11 діточих садків і 47 шкіл народних. Як на наші обставини і нашу „шалену й горячу“ допомогу „Рідній Школі“ то це мусить викликати в душі кождого здивування. Ці числа виказують хиба достаточно, яку широку акцію і яку працю моглаб взяти на себе вона, якби так ціле громадянство прийшло їй в допомогу. Які булиб висліди роботи „Рідної Школи“ в тім випадку, якби ми всі були біля неї — про це також скажуть цифри. Ось вони: За рік випожичено в бібліотеках її 24.000 книжок, відбуто 132 наради з батьками, улаштовано 129 діточих вистав і 220 прогульок, засновано 12 діточих кооператив і 3 щадниці, ба, навіть доживлювано дітвору її коштом у 5 школах.

Отсе все зробила „Рідна Школа“ мимо важкої скрути матеріяльної для нашого будучого. А скілько морального капіталу положила вона під його будову? Кілько то дітей через неї не винародовилося, кілько дітей через неї мало змогу пізнати світ, навчилося добра і пішло на добрий шлях! Неоціненні скарби!

І тому тим більше треба дивуватися, що ми ще мимо отих доказів таки вперто не хочемо допомогти „Рідній Школі“ розбудуватися. Не хочемо, помимо цего, що розуміємо, яке значіння має виховання молоді в дусі національної карности і дисципліни, зрозуміти, що при нашій малій допомозі вона моглаб обняти всіх українських дітий під свої крила, моглаб зберегти їх від впливу чужої школи і вихovалаб їх на таких громадян, яких якраз колись наша Батьківщина ще потребуватиме.

Від нас не вимагається спеціяльних жертв. Проситься тільки зрозуміння. А як буде воно — то совість сама накаже, що зробити кождому. Від нас проситься маленьких датків, які в сумі далиб „Рідній Школі“ змогу розпочате нею діло вести до цілі.

Тож нас є у Польщі 7 міліонів. Якби кождий з нас почувався до обовязку і зложив тільки 10 сот. місячно для неї — це далоб величезні фонди. Аж 700.000 золотих! А тоді „Рідна Школа“ малаб не 47 народних шкіл але 4.700; не 10 ґімназій і бурс, але в кождім місті повітовім булоб де приміститися і вчитися нашим селянським дітям. І не булоб тоді ні одної дитини, за якуб боялися ми, що вона свойого батька на шибеницю потягне.

А чейже 10 сотиків — не маєток. Сто разів більше викурюємо або видаємо на протязі місяця за дурниці. Треба тільки мати серце і розум, треба дрібку доброї волі і охоти

Думаємо, що оцей поклик „Рідної Школи“ буде її попослідним покликом і громадянство так допоможе їй, що більш благати вона від нас допомоги не буде.

В десятиліття народного зриву бодай докажім ділом, що розуміємо вагу національного виховання і що ми хочемо мати сильних і здорових фізично й тілесно будівничих нашого Завтра! — К-к.

Жидівське Запороже.

Московські большевики господарять на Україні так, як в якійсь азійській або африканській кольонії. Щоб Україну держати в карбах творять вони на українських землях всякі республики: жидівську, румунську, польську і тд. Нащо це? А на те, щоб на той випадок, коли український нарід повставби проти большевицької господарки, малиб московські большевики своїх помічників в тих республиках.

Як звісно, московські большевики знесли приватну торговлю. А що Жиди на Україні і в Росії займались тільки торговлею, тож большевики позбавили хліба сотки тисячів Жидів. Замісць знайти для жидівських родин вільні землі в незаселених азійських краях, що належать до Росії, — большевики всіх Жидів поселюють на Україні, парцелюючи між них землю, що належала колись до дідичів і російської камери (державні землі). Українські селяни ворожо ставляться до жидівських кольоністів — тай нема чому дивуватись На Україні брак землі, селяни сподівались, що земля подідичівська і камеральна земля їм припаде — а тут сунуть на ті землі чорні хмари жидівських кольоністів.

А ця ворожнеча большевикам на руку, бо в інтересі большевицького панування є — щоб між Жидами а українськими селянами була ворожнеча — тоді лекше большевикам панувати. Щоби цю ворожнечу ще збільшити, втяли московські большевики ось яку штуку. Російські большевицькі часописи пишуть, що совєтська влада отворила жидівський адміністраційний район... в Запорожу. Цей новий район має 54 осель, з яких 37 є жидівських, 15 українських і 2 німецьких. В сьому районі, що від віків був лишень Українцями заселений, є тепер 3950 жидівських господарств, а лише 935 українських і 82 німецькі.

Так господарять московські большевики на Україні.

Вже і деякі розумні жидівські проводирі протестували проти такої політики большевиків, яка насаджуючи жидівських кольоністів на українських землях будить серед українського селянства ненависть до всіх Жидів.

Зміна конституції.

В р. 1921 перший польський сойм ухвалив конституцію для польської держави. Сталося це тоді, коли ще границі Польщі не були визначені. Отже мусів польський сойм числитися з тодішною европейською опінією, щоб її використати при витичуванню польських границь. Так отже повстала польська конституція, яка бодай на папері признавала рівність всіх горожан польської держави.

Але коли Польща закріпила свої границі, зачалися скарги на нову конституцію. Вшехполякам (ендекам) не подобалася вона тому, бо могла колись зрівнати права Українців, Білорусинів, Німців, Литовців і Жидів з пануючою нацією — Поляками. Инші польські парпартії явно або мовчки потакували ендекам. Вслід за тим панцизняна конституція 3. мая 1791 р., яку ухвалено перед розбором Польщі і яка тільки шляхті обіцювала права — ця історична конституція стала предметом культу польського народу і день єї проголошення (3 мая) став державним святом.

Конституція з р. 1921 стала також невигідна марш. Пілсудському і він постановив її змінити. І от ця зміна має бути переведена цеї осени. Уряд ще не предложив свого проєкту, але з заяв марш. Пілсудського і його прихильників виходить, що він бажає скоротити права сойму, а за те розширити права президента держави. Що-до инших польських партій — то з них кожда на свій лад бажалаби змінити конституцію і через те є аж 11 проєктів зміни конституції.

Українці, яких живе 8 міліонів під Польщею, не можуть супроти зміни конституції ставитись ні прихильно, ні рівнодушно. Вони мусять всіми силами противитись такій зміні конституції з р. 1921 якаб обезвладнювала сойм. Не тому, що т. зв. соймовладство є корисним для нас. Навпаки — соймовладство від р. 1921 позбавило нас всіх прав і здобутків, які ми здобули на протязі минулого століття під Австрією.

Але всеж таки теперішна конституція дає Українцям можність боротьби за свої права. І колиб прийшов час, що Польща бодай в части вилічилаби від шовіністичного чаду і колиб конституція дійсно була переведена в життя — то Українці моглиб використати постанови теперішної конституції. А коли ще взяти під увагу і те, що при законно переведених виборах парляментарних моглиб Українці вибрати більше своїх послів (так само як і інші національні меншости) — то все те промовляє за тим, щоб Українці всіми силами противились зміні конституції. Бо хотяй вона зла для нас, але всеж таки краща без тих загадкових змін, які тепер приготовляються всіми польськими партіями.

З села.

Колись, Пане, Ви просили, щоб і ми сеняне написали своє слово, як нам тяжко стане. Отже пишу. І Вас прошу: помістіть в ґазеті — може другий відгукнеться, а може і третій. І всі разом зберемося, як одна родина, порадимось, як піднести долю селянина. Бо ґа доля така чорна, як нічка зимою — хоть бери — заплач гіренько та в пень головою. То є правда, що ту долю направити треба, але гріх би був чекати лиш помочі з неба. Гріх би був таки тяженький руки заложити і стогнати-нарікати, нічо не робити. Тож богато з нас ходило по чужих земленьках і бачило, що і другим доля теж не ненька. Але бачили ми, браття, як люди ґаздують, як беруться до роботи, як час не марнують — які хати в них і села і яка освіта. І не диво що панами вони того світа. А ми нарід хоч великий, сорокміліоновий — а ніхто нас не шанує, ні нашої мови. Через що це? Бо ми, браття, дотепер сиділи, позирали сюди-туди та все лебеділи. А наш ворог не дивився, але кулаками добував собі ту долю і став між панами. І ще з нас собі підніжок задумав зробити — бо він знає, що з нас кождий дурень необмитий. А дурневи дуже легко вложити кайдани — про те знають усі люди, знаєм й ми — селяне. Тож берімся, любі братя до роботи жваво і направмо теє лихо, що над нами стало. Згуртуймося в товариства, до праці й науки — і побачите, минуться усі наші муки.

Перш усього, ми возьмімся таки до науки, бо наука — кажуть — штука хитрійша від бука. Най минеться вже такеє, що ми ся сміяли, як ми бачили, що другі ґазету читали. Бо ґазета українська, до того селянська — це вже сила в руках наших, сила великанська. В ній ми собі прочитаєм, як ми маєм жити, як ми маєм ґаздувати, що маєм робити. Прочитаємо, як другі орутъ сіють, косять — може від нас трохи ліпше, то ми навчимося. Прочитаємо, хто брат нам, а хто наша пявка, хто нас гладить під бороду, а за плечі гавка. Прочитаємо, якби то ґаздівство піднести, що покинуть, що поправить, а що нове ввести. І напишемо в ґазеті, як нам кривда буде, щоби хтось за нас впімнувся, щоби чули люди. І порадимось, як тую кривду наладнати — прочитаємо і теє, що в світі чувати. І розважить нас ґазета й напише веселе — одним словом: прийде сила в наші сумні села.

Ви скажете, що ґазета богато коштує, а я скажу: хто так мовить, то хиба жартує. Бо ґазета не коштує навіть яєць двоє — а за них — сами скажіть ви — що буде такоє? Два „цигари“ — на оден день сяк-так закурити — а з ґазети, ой богато можнася навчити. І найби лише ґаздиня одну курку мала, що від неї усі яйці на ґазетуб дала. Ми би мали не одну лиш — три ґазеті в хаті і ми булиб, брати любі, направду богаті. Он Фінляндія — а кождий там ґазету має — хоч маленька, а в них воля й таразд процвитає. Тож і ми застановімся, бо не час вже спати і признайте, що Вам правду каже

Федь Зубатий.

Дописи.

Кінашів пов. Рогатин. Десь другі села в нашому повіті до людий — а наше то так, якби одуріло. Колись Кінашів був знаний в цілій Рогатинщині як перше село, колись богато видав Січових Стрільців і інтелігенції. В часі війни навіть працювали селяни в Читальні і скрізь життя цвило. Найшла якась одначе морока на людий. Чорт знає звідки явилася комуністична аґітація і сельробівські попихачі. Як почали брехати, то за який час в селі намножилося того гадючого насіння аж страх. А рівночасно Читальня і Кооператива і Аматорський гурток підупав і взагалі аж сором. Крики, вигойки, бійки — сельроби, нероби, худоби — всьо є в нашім селі. А сусіднє село Бовшів будує Народний Дім і дає що неділі виставу. Кінашівці! Чи ви вже зовсім стали трупом? Чи вже в вас наша гірка доля не найде відгомону? Заверніть з лихої дороги, бо кости ваших Братів і Батьків, що лягли за Україну в гробі спокою не матимуть! Дивіться на сусідні села і беріть примір! Хай Кінашів знов стане першим селом в повіті так, як то було і хай сусідам дає науку! Бо як так далі піде — то ніколи до своєї цілі не дійдемо.

Свій.

Малнівська Воля, пов. Мостиска. — Наші студенти в часі ферій не дармували. Зорґанізували аматорський кружок і виставили оперету „Чорноморці“ не лиш в нашім селі, але і в недалекім Краківци. А треба знати, що ця оперета з співами і танцями при орхестрі дуже трудна для сільських аматорів. Тому немало труду і коштів треба було вложити в цю пєсу. Але впорядчики вистави всі свої сили і весь вільний час віддали на те, щоби вистава вдалась. І дійсно вийшла за кождим разом бездоганно. Здавалось весь час, що сидиш в великім міським театрі, а перед тобою пересуваються наші славні козаки і козачки зі своїми співами і танцями при звуках ніжної музики. Тому щире і правдиве признання належиться на першому місци режисерови п. Левкови Заяцеви, котрий серед дуже важких обставин зорґанізував і вишколив амат. гурток, — як і членам аматорам пп. Броніславі Бонковій, Теодозії і Стефанії Заяць, Анастазії Столяр, Катерині Заяць, Іванови Леськови, Василеві і Олексі Базилевичам, Андрієві Рожакові, Катерині Мартин, Анні Столяр, Катерині Лесько, Марії Іванко і Анні Фульмес, за їх повне посвяти віддане себе гарному ділу, за їх бездоганну гру, співи і танці. З окрема щире признання належиться п. Іванові Заяцеві з Малнова за зорґанізування і вишколення смичкової орхестри селянських хлопців від 12 — 15 літ (10 осіб), яка виступом своїм у „Чорноморцях“ дала доказ, що в нашому народі є богаті скарби, тільки треба їх видобувати і полірувати. — Честь і слава Вам за Вашу невтомну працю!

Поздяч, пов. Перемишль. Нечуване — а правдиве! Дня 29. вересня ц. р. відбулося у нашого пароха, звісного москвофіла о. Й. Преторіюса вінчання його доньки Анни. Вийшла заміж за польського офіцера. На вінчання запросив межи иншими парох своїх трох сусідів-священиків, щоби дали його донці шлюб. В коротці перед шлюбом стрінула їх погана несподіванка. Парох заявив, що не вони, а брат офіцера, військовий капелян (поляк), дасть шлюб. Не хотіли отці вірити цьому, що чули. Не розуміли, як батько, гр.-кат. священик так легко міг сказати це. Думали, що капелян відбере лиш присягу, а все инше вони відслужать. Капелян відчитав над молодятами латинський шлюб, а присягу відобрав по польськи і попадянка присягала не в своїй мові. На шлюбі крім паламаря і двох дяків не було нікого. Людий на шлюб не пускали. От чого ми дочекались. Годували ми книшами попадянку — а вона он якої заграла. — Га — яке отець духовний виховав, таке є. — Селянин.

З Польщі і про Польщу

Про Польщу тепер писали багато закордонні ґазети. До цего привід дала гостина Пілсудського в Букарешті. А саме німецькі ґаз-ти доносять, що Франція орґанізує похід проти большевиків, в якім має взяти участь Польща і Румунія. Ті дві держави разом з Чехословаччиною і Мадярщиною мають утворити середноевропейський союз проти союзу німецько-большевицького. Щоби ослабити Росію, має Польща і Румунія при допомозі Франції (французьке військо малоб прийти через пристань Ґдиню) гостро заатакувати большевиків, а побивши їх, Польща має забрати Білорусь і Україну з Київом. За ті землі має Польща зректися Ґданського коритаря, а в заміну за те, має дістати вихід на балтійське море через литовську пристань Клайпеду і на Чорне море через пристань в Одессі. З України по лівім березі Дніпра мається утворити „самостійна українська держава“ зі столицею в Харкові. — Польські ґазети перечать тому і уважають вістки німецьких ґазет видумкою, а соціялістична польська ґазета „Naprzód“ пише, що „Польща має вже досить до роботи з теперішними меншостями білоруськими і українськими, щоби мала бажати побільшити їх в тій мірі, щоб Поляки (в такій побільшеній Польщі) здецидованою меншостю були. Як є на ділі, тяжко збагнути, але одно певне, що Пілсудський надармо не їздив до Румунії. — Внутрішна політика Польщі і далі обертається коло нещасного пасивного білянсу Польщі. Недобір в закордонній торговлі Польщі збільшається з місяця на місяць. Ось що про це пише польський посол соймовий, Римар, в ґазеті „Pielgrzym“:

„Страта Польщі в торговлі з заграницею в місяці липні виносить 88 міліонів злотих. Разом в сімох місяцях цего року страта в торговлі Польщі зі світом виносить 650 міліонів зл. В р. 1927 страта виносила 400 міліонів зл. Отже разом від квітня 1927, коли то перший раз Польща виказала страту в торговлі зі світом, до кінця липня 1928, отже на протязі 16 місяців доложила Польща до торговлі зі світом 1·050 міліонів (1 міліярд 50 міліонів!) Американська позичка принесла Польщі на чисто 538 міліонів! Отже вистарчила на 8 місяців. Страти на торговлі зі світом в 16 місяцях є два рази більші від американської позички, яку будемо сплачувати через 20 літ. Банк польський який покриває заграничні виплати Польщі, виплатив в часі від половини жовтня 1927 до кінця липня зі своїх запасів чужих валют — 200 міліонів, а також ті всі гроші, що Банк Польський одержав в долярах з позичок затягнених заграницею містами: Варшавою, Шлеском і Познанем. А було тих грошей 23 міліонів долярів або около 700 міліонів злотих. Якби не ті дальші позички в Банку Польськім, бувби вже ґвалт. Ті безнастанні страти Польщі зачинають лякати всіх людей в Польщі“.

Що чувати в світі?

Большевицькі часописи розписалися в останньому тижні широко про долю одного з найбільш заслужених для большевиків провідника — Троцького. Як відомо, Троцький був свойого часу побіч Леніна одним з перших провідників революції, а відтак комісарем справ військових і стояв на чолі большевицької армії. Пізнійше одначе за те, що він з деякими діячами виступив проти політики Сталіна, заслано його до Азії враз з найкращими колись вождами кровавої революції. Сталося з ним так, як то кажеться в пословиці: „Носив вовк — понесли і вовка“. Правда, Троцький дуже загрожував своєю популярністю теперішним головачам і вони хотіли його позбутися на все — алеж замордувати свойого „батька революції“ комуністи не відважилися. Отже запхали його без суду навіть у сибірську місцевість Верний, яка від найблищої стації залізничої є віддалена на 700 кільометрів. Там він коротає свої дні так, як політичні засланці за царських часів. З ним разом є ще кількох його політичних приятелів — колись теж чолових провідників комуни: Радек, Раковський і Сибіряков. Живуть усі ті колишні лицарі революції тепер, як останні жебраки і навіть большевицькі ґазети стають тепер вже в їх обороні. Бідні головачі так доробилися на своїй революції, що просто гинуть з голоду й холоду, а чека — їх дитина, радаб звести їх як найскорше зі світа. Троцький і Радек хорують дуже на нирки з приводу зимна, Сибіряков — сподіються — ось-ось закине ноги на тамтой світ а всі їх прохання, щоб перенесено їх в теплійше місце та здоровійше — це горох до стіни. Що більше: самому Троцькому не довозять по кілька день харчу і він просто на голодову смерть засуджений, а коли він одного разу був на полюванню і ночував у якійсь буді в лісі, то чекісти так завзято її обстрілювали, мовби там був найзавзятійший „контрреволюціонер“ — а не їх „батько Троцький“. Кільканайцять разів благав вже він, щоб його не мордували так живцем — та комуністи навіть відписати не ласкаві. Ненавидять його так, як перше його любили, а одночасно бояться, бо Троцький має ще тисячі прихильників, які памятають його з того часу, коли він стояв на їх чолі. І от на 6. конґресі Ком-партії імя Троцького не було ані раз згадане. Так само у десятиліття війська Троцького поминали, якби він був небіщик уже. А тимчасом він сидить і пише книжки про большевиків і то такі, що большевики заказують їх читати та друкувати, яко контрреволюційну літературу. Пише всю правду про них. А світ читає. І тому бояться большевики Троцького, а в останному тижні запропонували йому навіть поворот на становище міністра військових справ, але зажадали, щоб він відкликав свої закиди, поставлені колись Сталінови. І не схотів він. Дивне диво: Большевики мордують того, що сотворив їх, а він знов, той сотворитель, шкалює та проклинає революцію, яку сам колись боготворив. Правдиво большевицьке явище.

В Німеччині відбулися по великих містах і в столиці Берліні зїзди на військовий спосіб зорґанізованих товариств „Стальгельму“, що є національної закраски і соціялістичної „Райхсбаннери“. На всіх зїздах промовляли провідники тих орґанізацій в дуже войовничий спосіб і домагалися від уряду, щоб він заразже розпочав кроки, щоб звільнити Надренію від Французів, та щоб усунув Поляків з коритара Ґданського і щоб перестав платити воєнне відшкодовання побідникам. На деяких вічах домагалися стальгельмівці навіть повалення теперішної конституції і покликання назад цісаря на трон. Оті паради затрівожили передовсім польських ґазетярів і вони підняли ґвалт, що Німці нападуть на Польщу, бо усі свята Стальгельму відбувалися під кличем: „Край над Вислою є німецький і німецьким зістане“. Що Німців мусить боятися Польща — це ясне. Народ це великий, могутній, в него розвинена техніка, як ніде инде. Буде мати клопіт Польща з тим нещасним коритарем.

У Франції відбувається тепер нарада фінансової комісії парляменту і як звичайно на всіх нарадах в справі грощий — прийшло і тут аж двічі до авантури. Перший раз розлютився був сам премієр Поанкаре, коли прийшло до ухвали буджету. Поанкаре був того погляду, що теперішний буджет Франції є і так високий і хотів, щоб він лишився в тій самій висоті і на другий рік. А тимчасом члени комісії як почали докидати кождий свої три ґрейцарі, то треба було піднести розходи о 20 міліонів франків більше. Взлостився отже Поанкаре і заявив, що або буджет буде такий сам, як був, або він з цілим урядом уступає. Другий раз прийшло до сварки підчас наради над відданням маєтків монахам, бо ті маєтки були їм сконфісковані, (у Франції церква є від держави віддалена). Отже посли-соціялісти розкричалися, щоби того не робити, бо тим самим Франція капітулює перед Ватиканом. Дісталося притім і старому Бріянови від соціялістів. Кричали вони, що він запроданець Ватикану.

Анґлія провадила від довшого часу переговори з большевиками в справі нафти. Як відомо, Анґлія не має ні у себе ні в своїх кольоніях того вартісного плину стільки, кілько потребує. Тому шукає спілки з кождим, хто тільки нафтою „пахне“. Большевики мають знову нафти в землі забагато, але не уміють її видобути і нею господарити. Отже почалися з тих причин переговори між Анґлією а большевиками, та не довели вони до нічого. Анґлійці, які за царської Росії повкладали величезні капітали в копальні на Кавказі жадають, щоб большевики платили тим властителям, яким поконфіскували копальні щорічно 20-у частину їх вартости, а за це обіцяли брати половину всьої большевицької нафти для себе і платити готовими грішми. Та большевики не схотіли платити буржуям відшкодування. Анґлія оперлася при своїм — ну і з переговорів вийшов пшик. Анґлія тепер починає моргати на Америку, бо і та має нафту у себе, але щож як Америка недобра на неї за морський договір з Францією. Як випадуть американсько-анґлійські переговори нафтові — побачимо. Тільки от що дивне! Така велика Анґлія, така могуча — а дурна нафта стільки клопоту їй робить.

В Палестині сталася подія, через яку Жиди наробили крику на увесь світ. В часі роковного жидівського свята „судного дня“, який обходять Жиди на памятку збурення Єрусалиму, є звичай, що Жиди збираються в тім місті коло руїн святині т. зв. „муру плачу“ і моляться. А є також звичай, що підчас богослужень відділюють Жиди мущин від жінок перегородою. Так було і тепер. Перегородилися і молилися. Всьо булоби добре, якби не те, що попід „мур плачу“ веде дорога і поставлена перегорода тамувала рух. Комісар поліції, Анґлієць (бо над Палестиною наглядає Анґлія) казав ту перегороду розібрати, Жиди не схотіли і почалася буча. Але що то Жиди: як ходить о справу релігії — то всі гуртуються. Так і тепер. Почали у цілім світі збори протестаційні, вислали до Ліґи Народів зажалення на Анґлійців і райваху наробили на цілий світ. Комісар поліції буде правдоподібно усунений. Вартаб і нам дечого від Жидів навчитися...

Америка має також клопіт з большевиками. От познаходили в Ню-Йорку папери та документи, які свідчать, що большевики провадили на велику скалю комуністичну а-

Лист Пазі з краю до Фесі в Америці.

Кумунцю моя пресолодка!

Дісталам, кумунцю, від вас лист, що кум Динисьо нибіщик, тай так ми сі якось зробило, як бим прийшла з Лапшина з празнику. Так якось ми дивно, бо то кум Динисьо нибіщик і жовніром були, вислужили вісім неділь при ірвац-розерві тай ровесник мого, а мій як дати єму півкварти моцної, то ще такий вам парубок, що зараз жинивбисі.

Тай добре, кумунцю, що сти так парадно поховали нибіщика, може буде душенці лекше в царстві нибеснім, а вам, моя приліпочко, ни знаю як радити з віддаванням, бо ни знаю тих ваших хлопців, вопруч кума Ґмитра, що був вам в краю рахувати сумлінним супружником.

Ви, даймо на то, там разом з ними, тай кожного знаєте зі всіх боків, то вважийти котрий більши до серця прилипне. — Єдно вас, кумунцуню, раджу, ни віддавайтисі за заздрісного, бо потому ще не встигнете до другого хлопа всміхнутисі, ци зажиртувати, а хороба вже сі дує, воркотит як порожна кутна кишка, кулаки затискає, а клинє гірши, як баба. А як християнин зажиртує з ким так, знаєте, трошки приємніще, бо такий заздрісник зараз і до битки биресі.

То вважийти, кумунцуню, бисти си світ не завєзали так, як Приступишина Мокрина, що аб йно до якого парубка дрібку всміхнуласі, то Гарасимцьо зараз лупит, аш до нас чути, а викрикає най вас Матінка боронит:

— Ти — каже — така жінка? До парубків шкіриш? Комусь присягала, до того і зуби належат! Розумієш? І бє, чуєте, далі.

Така вже та Мокриниско ходит, що жильсі на ню дивити, али де файного парубка загляне, то сама зачіпає. Таку вже натуру Біг дав, то де-ж вона нибога її подіє?

А ви, кумунцуню, вважийти, бо з заздрісником ни жите а мука, бо християнин живий, тай як вийди меж люди, то кортит пожиртувати. Знаємо, кумунцуню, по собі, босмо рахувати разом дівочили, я вам дружчила, ви мені свашили, а потому навкриж покумалисмо сі, тай жиємо у приятельстві, яксі належит.

Тай вас прошу, кумунцуню, яксі віддасте, то зараз мині напишіт, бим знала яке ваше прізвиско по другім чоловіці, тай бим знала як до вас листв адресувати.

Питаєти, кумунцуню, як теперички в нашім селі? Не пізналибисте, кумусенько, хрестосвятий не пізналибисти! Бувало прийде свєта ниділенька, то коршма повна, ані протиснутися; я раз ходилам за сірником то ніяк ни пропхаламсі і биз сірників до дому вирнула. А в коршмі пані вуйцє, всі радні, пан писар і всі прості господарі. А теперички у неділеньку хиба Луць Помийників городами хильцем зайде і то ззаду через підсінє, аби ніхто не видів, а з вулиці не йде, бо якби хто загленув а дав знати Гнаткови війтови, то Гнатко вцідив би йому так, як вже вцідив ни єдному.

На громацькім клині серед села, де стоїт хрест за панщину, виставила громада „більший дім як коршма. То в більшій половині читальня, а в менші склєп. Ни знаю я, кумунцуню, що за Божа воле, али як взєти пів кили, ци цілу килу рижу в тім склепі, то є богато більши як від Майорка, хоть Майорко нираз і пів жмені причинив, а там прачинку нима, али видно, що вага вихтельніща, то нарід туди ходит чим раз більши, а до Майорка чим раз менши.

Теперички, кумунцуню, в неділеньку пополудни читальня битком набита, а в коршмі хиба Луць.

Бувало в ночи співи, крики, поза опівніч, вертают з коршми пан вуйці, радні і всяка старшина. А типер 9 година ввечер, вже в коршмі не світитсі.

Навіт нічліжники як їдуть з кіньми на ніч, то тихісенько, як мак сій, хиба де котрий засвище аж за селом.

А Гнатко, що правда, поридку пильнує. Перше Фроім скуповував по селі збіже, фасолю, телята, корови, кури, а типир і носа на село не вказує. Бо як Гнатка вибрали війтом, а Фроім купив в мене ґарнец фасолі, то Гнатко цуп до староства і подав Фроїма на „аркуш заробкови“ від „гандлю збожем“. Купив де Фроім телятко або яку клємпу, та як тільки Гнатко довідавсі, цуп на новий „аркуш заробкови“ від „гандлю бидлем“. Купив десь в пєтноньку Майорко рибу на шабас, як рибаки принесли з Ґранатівки, а Гнатко цуп новий „аркуш заробкови“ від „гандлю рибою“.

І так, чуєте, „нацупав“ Жидам тих аркушів, що Майорко з Фроімом возили ті аркуші до староства, али там нихтіли заробкового податку відписати, а казали: — Як начельнік ґміни посвядчи, же венций не гандлюєш, то на друґі рок заробкови податек одпішеми, а інакчей мусіш плаціць!

Ходили Мойорко з Фроімом кілька разів до Гнатка, али за кожним разом ни застали дома.

Хтів Помийників Луць продати Фроімови загуменок, а Гнатко цуп, до суду і взяли Луцє в курателю, а Гнатка суд назначив куратором.

Хтів Дриндишин Проць продати сіножіть, а Гнатко цуп, і того під курателю!

То вам кажу, кумунцуню, що як Гнатко йде вулицею, то християнин і пчихнути боїтсі.

Али поридок є!

Перше було в нас пять паньствових поліцайників, али Гнатко якось так вишгудирував, що вже нема лише єден і той, хто знає, чи буде довго попасав, бо трафиласся єму паскудна оказія.

Зайшов, чуєте, колисьту до Макаришиної Зоськи, а хоть Зоська нікому ни лукава молодицє, али хто знає, як там було, досить що поперечилися і паньствовий тарахнув Зоську позавуш.

Зоська зачила кричати і на її щістє надійшов вулицею Гнатко. Вчув крик, вбіг до хати і питає:

— Що тут таке?

А Зоська тримаєсі за писок і каже:

— А дивітсі, пані вуйцє, ни досить, що холєра прилізла до хати і напастує мене, то ще бере і бє позавуш.

— Ти яке право маєш бити жінку? — питає Гнатко.

— Бо вона пискує і назива мнє бацяржем! — А сам так і оглядаєсі куди би дав драпака, але Гнатко стоїт в дверох, то нема куди.

Та Гнатко довгого протоколу ни збирав, хлоп знаєте замашистий, а палицю має таку ґудзовату, що хто її покушів, то довго буде памнєтати, як вцідит паньствовому кілька на вздовж так по господарски, то як паньствовий знайшов двері, як вилетів на вулицю, то кажу вам, кумунцуню, що наш Босий, Климів Брисько, Явдошин Мурин і ще якісь два пси то гнали за ним так, що земленьки не доступали, а гадаєти, кумунцуню, що здігнали? Де-ж там! Тамто, чуєте, дав Пан Біг єму ноги до втіканя, коли псиска не годні здігнати.

Таке то, кумунцуню, теперички в нас!

Прийшов аякже, вже і пакунок від вас. Та мій як сі вбрав в панське вбранє з нибіщика кума Динисє, йшов вулицею, а надійшов шандар тай питає:

— А добродзєй сконд?

— Я тутешний — каже мій.

— Певнє шляхціц! Поляк?

— Та де — каже мій. — З діда прадіда хлоп Українець.

— А поржондне сєи убіраце. Певнє билісцє в Амерьце!

— Та я ни був, але тото вбранє було. Там помер мій кум а його жінка з нибішика мені одежу прислала.

— Шкода! Мислялем же ви шляхціц!

І так, кумунцуню, як би були кум Динис не вмерли, ни був би мій зістав добродзєйом.

Дуже вам, кумунцуню, сердешно дєкую за водежу і за два дуляри і ще вас раз прошу, вважийти за когосі віддавати, абисти ни попали в клопіт нипотрібний.

Цілую вас, кумунцуню крижова, в самі губоньки.

Ваша крижова кума Пазє.

Шпачок.

тацію в Америці. Правда, Американці тої аґітації не дуже налякалися, бо біди і дурних робітників в них нема — але розлютило їх те, що большевики ґосподарують у них, якби у себе дома. Почалися отже арешти, а що рівночасно большевики вели переговори з Америкою, щоб та їм не перешкаджала своєю нафтою в Анґлії, де задумували вивозити свою, то Американці легенько з переговорів вицофалися. Самже президент Куліждж заявив, що тепер вже, коли переконалися всі про большевицьку кириню, про які небудь переговори між ними а Америкою не може бути й мови.

Австрія пережила день 7. жовтня зовсім спокійно, помимо цього, що Гаймвери і Шуцбундівці здавалося, не зносять одні других. На сам день зїзду стягнено було до Вінер-Найштадт майже цілу поліцію з Австрії та військо, але потому показалося, що вони були зовсім непотрібні. Маґістрат в порозумінню з урядом розкватирував був обі орґанізації на противних кінцях містах і так уладив мані фестації та приїзд та відїзд, що і Гаймфери і Шуцбунди ходили одні попри других, а здибатися не могли. Отже: як Гаймвери приїхали, то Шуцбундів ще не було. Як Шуцбунди приїхали, то Гаймвери вже через місто дефіляду робили. Як Шуцбунди робили дефіляду, що Гаймвери вже обідали. І так спокійно минув день. Правда, комуністи пробували викликати яку-будь бучу, але одних поарештували зараз, других ніхто не слухав. І з заповіданої авантури не вийшло нічо. Добре пише одна німецька ґазета: „Заповіджена революція ніколи не відбувається“.

В Югославії завелося таке, що і визнатися трудно. З одної сторони сербська партія радикальна домагається згоди з Хорватами і президент її Становєвіч скликав був окреме засідання, присвячене тій справі. На засіданню тому Становєвіч зі сльозами в очах відчитав маніфест своєї партії до Хорватів, у якому зазначив, що пострілення Радіча в парляменті — це справа не лиш самих Хорватів, але й Сербів, бо вона показала, що відносини в державі нездорові і наробила Югославії сорому на цілий світ. Становєвіч зазначив виразно, що його партія є теж проти теперішнього уряду і що вона бажає жити з Хорватами у якнайкращій згоді. Виходилоб з цього, що Серби, а що найменше частина їх хоче погодитись з Хорватами. Ба, коли Хорвати самі не хочуть згоди. Щоб загострити боротьбу оголосили вони бойкот усіх прихильників уряду т. є. не приставати та погорджувати всіми, хто має що спільного з Сербами. Цей бойкот дійшов до такого розросту, що Хорвати оминають навіть костели, в яких правлять священики, прихильники уряду, не купують у тих купців, що спріяють Сербам і взагалі на кождому кроці підставляють ногу усім, хто тільки тягне за теперішним міністерством Югославії. Прібіцевіч, провідник Хорватів, сподіється, що тим бойкотом осягне він богато, а Серби таки трохи його налякалися, бо уряд видав навіть надзвичайні зарядження для поліції, щоб не допустити з приводу цього бойкоту до авантур. Чи поможе той бойкот щонебудь Хорватам — це покажуть найблищі тижні.

Грецький премієр Венізельос, як ми вже згадували, пустився в вандрівку по Европі, щоби заспокоїти усіх тих, котрим не подобалася договір про приязнь грецько-італійську. Між иншим заїхав він і до Парижа і вибирається навіть до Льондону. Грецько-італійська кумпанія затривожила цілий Балкан і всі почали масно дивитися на Венізельоса. В Парижі говорив з ним сам міністер закордонних справ Югославії, чи не вдалобся і їй покуматися з Грецією. Та Венізельос маючи за собою Італію, дре тепер носа в гору і сказав тому міністрови, що Греція не думає навіть щось подібного робити. Так само на його думку — Греція ані до Малої Антанти не хоче йти у спілку, ані нікого иншого за побратима не потребує. Виїмково годиться на Союз Греції з Болгарією — а то тільки тому, що Болгарію тихцем підпирає також Італія.

Новинки

ПАРУБОЦЬКІ ЖАРТИ. Василь Лисак з Заліщик був собі веселий хлопчина і нераз висміває то цего то того свойого товариша. Робив це так довго, доки не попав на Василя Фундяка. Цей, висміяний, почастував Лисака так якимсь тупим знарядом по голові, що жартун упав трупом на місци.

СМЕРТЬ В КЕРНИЦІ. В селі Новоришки біля Вильна копало двох робітників керницю. Находилися вони вже досить глибоко під землею, як нагло беріг керниці, зле забезпечений осунувся і засипав обох нещасних цілою масою землі. По кількох годинах вдалося обох вправді викопати, але один з них вже був неживий, а другий ледви дихав.

НЕЩАСТЯ ПРИ ПРАЦІ. В останньому тижні занотовують часописи аж два нещасні випадки при праці. Перший мав місце в Коломиї, де робітниці Славинській, яка працювала у фабриці панчіх, вхопив пас руку і вирвав її зовсім. Другий стався під Миколаєвом коло Жидачева. Зарібник Михайло Мельник працював на полі у підніжа піскової гори, яка нагло осунулася і засипала його на смерть.

ЗНОВУ МОРД ЧЕРЕЗ ДІВЧИНУ. Двох парубків: Антін Охромбель і Франко Цяця з Ванявм пов. Самбір залицялися до Аґнешки Фіголь. Тривало це довший час, бо Аґнешка ні тому ні тому не показувала своєї прихильности. Колиж вона нагло почала схилятися до Цяці, то Охромбель загорів такою злостю, що постановив противника зігнати з цього світа. Напав отже на нього і пробив ножем в околицю серця так, що Цяця сконав за кілька мінут, а сам утік кудись і поліція найти його не може.

ВІД ГРОМУ. В часі недавної бурі над коломийським повітом вдарив грім у млин Білинського в Коршові, який тільки що вибудовано і який за кілька днів мав розпочати працю. Помимо пожарної помочі млин згорів зовсім.

ОХОТА БЕРЕ ДО ЇДЖЕНІЯ. А чому би ні. Навіть і в старшім віці можна собі позволити на більшу поживу і чутися веселим і міцним. Ограничення мясних потрав не дається цілком відчувати, коли в получеппю з свіжими чи вареними овочами, Дра Еткера будині, до приряджения котрих мусить бути молоко причаняються не мало до задержання здоровя. Делікатним запахом і добрим смаком захоплюються дорослі і діти. Особливо в відживленню дітей будині Дра Еткера відіграють велику ролю, бо містять в собі мінеральні солі необхідні для недокровних і розвиваючихся орґанізмів.

КРАДІЖ В ЦЕРКВІ. До церкви в Кипячці пов. Тернопіль добулися злодії в ночі минулого тижня і відваживши віко скарбони забрали 18 долярів і 70 зол. Досі їх не прилапано. — Також в Ямниці коло Станиславова вломився до церкви злодій, розбив скарбону і забрав 50 зл. Поліція в короткім часі часі відкрила пташка. Показалось, що тим злодієм, що допустився святотатства у своїй церкві, є господар з того самого села Василь Мудрій. Тепер сидить він вже за ґратами.

ТРИ ҐРАНАТИ В ОДНІМ ТИЖНІ. Не знати, чому властиво не хочуть люди зрозуміти, що з амуніцією треба обходитися обережно і що ліста тих, які згинули через невміле орудуванне ними така вже доси довга. Воюють далі — а вислід? Ось Гаврило Жук з Винявки коло Теребовлі зістав розшарпаний ґранатом, який найшов в полі. Зноваж Іванів Степан з Довжанки біля Тернополя та Зварич Микола з Загвіздя пов. Станиславів найшли ручні ґранати і також так: Маніпулювали, поки не порозривало їх. Може вже оті три випадки з одного тижня опамятають людий.

АВАНТУРА НА ВІДПУСТІ. Парубки вийшовши з церкви в Камінці Струмиловій по відпусті розпочали сварку з доброго дива з поліціянтами. Поліціянти почали боронитися і покалічили одного, на нависко Зуба. На ринку зібралася велика товпа і щойно більший відділ поліції запровадив лад між відпустовцями.

ЧЕРЕЗ КОЗУ ДІДОМ СТАВ. Француський господар Андрій Фей обчищував в саді дерева. День був горячий і Фей роздягнувся та поклав блюзу на траву. Недалеко паслася йогож таки коза. Фей був так занятий роботою, що не звертав на неї уваги. Колиж під вечір захотів одягнутися — побачив, що коза мишкує щось коло блюзи. Фей підбіг швидше і побачив тільки кусок останнього банкнота, якого доїдала коза. Перестрашений почав шукати по кишенях і тепер щойно зрозумів, що коза зїла йому 2500 франків у паперах, за які задумав поширити свою господарку.

СТРАШНІ ЦИФРИ. Урядова статистика міста Нью-Йорку виказує, що там загинуло від нещасливих випадків на протязі минулого року 4.638 людий. В тому числі є: 1135 випадків смерти від самоходів, 475 від утоплення, 340 від опарення та 720 случаїв упадку з поверхів. У першому півроці минулого року було в Нью-Йорку 20.083 випадків наїхання самоходом, а від цього було покалічених 30.204 людий. Статистика Польщі виказує знов шалений зріст проступків в останних літах. Самих грубших злочинів було в 1925 р. — 28.601, в 1926 р. — 34.092, а в 1927 р. 37.029. Світ, значить, і в тому напрямі йде скоро вперід.

ДОЩ ГРОШЕЙ. Власник копалень диямантів, Чендлер, перевозив літаком з одного міста до другого 25 тисяч долярів. Підчас подорожі мотор щось зіпсувався, літак почав спадати, а рівночасно мішок з грішми роздерся і вони розлетілися по цілій околиці. Сам Чендлер щасливо вратувався.

ЯК ЗА ПАНЩИНИ. На зїзді большевицьких редакторів предложив оден з них, Молотов, документи на факт, що селян у „краю робочих“ бють нагайками і дають їм 25 буків яко кару. Між иншими селами згадував він про села Вятківщини, де біля 300 селян було в той спосіб скатованих за це, що не направили дороги. От тобі й рай!

4500 КІЛЬОМЕТРІВ ЗА ПАНОМ. В Американця Гікая був пес, що називався „Гавард“, а такий мудрий, що знав докладно не лише голос свойого пана, а навіть трубку його самоходу. Недавно тому Гікай виїхав за інтересами з Брукліну до Льос Анджелес, віддаленого 4500 кільомет. і забрав пса зі собою. В кілька днів пізніще пес пропав. Богатий Американець визначив нагороду за його нахідку — алеж як через довший час ніхто не зголосився, Гікай поїхав до хати, певний цього, що пес пропав на віки. Та одного дня зашкрабав хтось до дверий. Американець отворив і на диво побачив свого Гаварда, який ледви дихав. Ноги у нього були як одна рана, а пазурі повідпадали геть. Під доглядом ветеринарів прийшов одначе швидко пес до себе, а Гікай полюбив стораз більше ту вірну собаку, що зробила 4500 кільометрів „пішки“, без пашпорту і незважаючи на ніякі перепони та границі, аби тільки дісталася до свойого пана.

ЖИТТЯ ЗА 2 ОРІХИ. Біля Волковиск вибрався у ліс по оріхи 15-літний хлопчина Тишкевич. Ледви одначе почав їх збирати — як надбіг лісничий (на імя Ланич) і почав у слід за ним стрілянину з револьвера. Одна з куль вцілила хлопчину в плечі і він впав неживий на землю. Як показалося пізніще — в кишені в нього було всього 2 оріхи.

ЩЕ ОДНО КРОВАВЕ ВЕСІЛЛЯ. Ісидор Соболевський справляв в Дуньковичах пов. Ярослав своє весілля дуже гучно. Гості так розохотилися та розбавилися, що парубки почали частувати одні других колами, а серед цеї „забави“ Шоздa Сташко витягнув револьвер і почав стріляти на всі боки. Правда, Сташка зараз розброїли, але від куль його троє людий мусіло піти бандажуватися до шпиталю. Чи так має виглядати весільна забава?

ОТ ТОБІ Й ВІДПУСТ. У Великопольщі, в селі Тулєюв радзимінського повіту сталася подія, що ярко характеризує тамтешний нарід. Оце недавно відбувався там відпуст і поки старі, які прибули з ріжних сіл, змогли помолитися — то молодіж вже й бійку почала. Почали її в дійсности два парубки: один з Тулєйова, а другий зі села Новинок. Старші, вийшовши з костела поділилися також на два табори і почали помагати хлопцям. Вкінці бійка замінилася у формальну війну. Мазури полетіли до села по коси, сокири і ціпи — і хто знає, якби був цілий той відпуст скінчився, якби не поліція. Вона розділила вправді „зацентих“, але і одному поліціянтови перепало так, що мусіли його в раз з двома другими раненими одвезти до шпиталю. Гарний відпуст — нема що й казати — правда?

УВАЖАЙТЕ НА ДІТИ! До чого доводить брак нагляду над дітьми — це доказує такий випадок: Біля стації зелізничої Варни у Польщі пас 6-літний хлопчина товар і вснув недалеко гору. У сні відкинув якось ногу на самі шини, а переїжджаючий в тій хвилі поїзд відтяв її і зробив бідного пастушка на ціле життя калікою.

З РОЗПУКИ. Марія Хибян з Яблонова мала страшне життя в родині. Щоденні сварки, крики і авантури так надоїдали їй, що давно вже булаб наложила на себе руки, якби не маленька донечка Гануся, яку любила над все. Та ось недавно повторилося старе лихо. В хаті почали знову сварку. Бідна жінка не могла довше видержати. Вона вхопила дитину на руки і в розпуці скочила до керниці на подвірю. З води витягнено тільки трупа матери, що пригортала до себе ще й по смерти улюблену дитину.

МІСТО БЕЗ ПОЛІЦІЇ. Бурмістр міста Філяндельфії в Америці звільнив перед кількома днями цілу поліцію зі служби. Зробив він це не з тої причини, що поліція в Філядельфії непотрібна, тільки через те, що всі поліціянти були хабарники і треба було мати другу поліцію, щоб їх пильнувала. Тимчасом порядку в місті допильновує військо.

ЯК В АМЕРИЦІ... В тім тижні заалярмувала цілий світ вістка, що найстарший син найбогатшого міліонера, Рокефелер, купив на свою власність ціле місто Виленсбурґ, столицю країни Вірджінія, враз з усіми полями, костелами і громадськими будинками. За місто заплатив богачисько 5 міліонів долярів. Тепер задумує він відновити його коштом других 5-ох міліонів і змінить назву міста на Рокефелер-Тове. Як в казці!

ДЛЯ НАУКИ. Канадійський учений Тейлор пустився в вічні ліси провінції Манітоби, щоби переконатись, яка там земля. Підчас тої подорожі Тейлор заблудив і 48 днів ходив колесом у одному місці, думаючи, що їде вперід. За той час зробив він 300 миль, подер одяг і чоботи, а живився здохлою рибою, за якою кидався до води, та жабами. Врешті учений той так ослаб, що ледви міг рухатися. Та на щастя переїздив туди літак і той виратував його від неминучої смерти. За час своєї мандрівки стратив Тейлор 25 кіля ваги, виглядав, як кістяк і ледви в шпиталю прийшов до себе.

ЗА СВОЮ НОГУ. В африканськім місті Бома відбувся цікавий процес. Іменно вожд Муринів — Маріян Вамба, заскаржив шпиталь о зворот його власної ноги, яку там йому одрізали підчас операції. Вамба хотів єї конечно дістати і зїсти, а доктори тому спротивилися. Суд, стоючи на становищу, що нога, хоча й відтята була власністю Вамби і він міг з нею робити, що йому подобалося — признав рацію Муринови і шпиталь заплатив йому велику суму гроший за те, що не дозволив паціентови покушати своєїж таки ноги...

ОТ ТАК СКУПИЙ! Якогось Чарля Бета, 63-літнього старця з Коло в Америці вкусила в ногу оса і нога почала пухнути. Коли сусіди казали піти йому до лікаря, сказав Бет, що не має грошей. Якже умер від цьої пухлини — в подушці у нього найшли 20 тисяч долярів.

ОТ ТОБІ Й ЛАД! З Москви доносять, що в околиці її та Ленінграду появилися величезні банди, які нападають на прохожих, рабують доми а жінок насилують. Банди ці складаються по більшій части з покликаних до війська рекрутів, які не дуже хочуть служити під червоним прапором і волять „свободу“ в лісі. Для очищення околиці стягнено до Ленінграду відділи війська, але ці бандити навіть офіцерів в білий день мордували. В обох столицях панує переполох, люди зі страхом прокрадаються вулицями, а по цілому місті ходять густі військові патрулі.

ГОРИТЬ ЗНОВУ. Помимо пізної осени і вогких дощевитих днів то тут то там, по найбільшій части через людську неосторожність, ідуть дальше цілі господарства з димом. І так: В Калуші вибух вогонь в хаті Івана Лещія, але на щастя його швидко надїхала вогнева сторожа, почала ратунок і згорів тільки соломяний дах. Як досліджено, пожар повстав від зле збудованого комина. — Два дітваки: 13-літний Іван Лотошинський і 14-літний Василь Ясенівський підпалили стирту збіжа, яка належала до двора в той спосіб, що розложили вогонь недалеко неї, а день був холодний і треба було погрітися. Збіжа згоріло на 11 тисяч, а оба хлопці „гріються“ тепер за кратками. — У господаря Івана Коваля в Самочанах пекли хліб та так напалили в печі, що від ньої почав тліти комин, а далі загорівся дах. Вогонь перекинувся з хати на другі господарські будинки і ціле ґаздівство пішло з димом. Шкоди начислюють на 2300 зол.

НЕ МАЛА БАБА КЛОПОТУ — ТАЙ КУПИЛА... ФАЙКУ! Парижські жінки мають богацько клопоту з новою модою. Оце саме запроваджено в столиці Франції нову дивовижу, а саме файки для жінок. Ці файки набивається пахучим тютюнцем, а опісля вистарчить тільки покрутити шрубку — а ввесь попіл з неї випадає. Гризуться тільки Парижанки, що мода приписує до кождої сукні файку того самого кольору — а в них суконь є богато. Значиться, дома треба мати цілий склад файок, синіх, червоних зелених і жовтих, а файки до того ще й дорогі. Новий клопіт! А ми на ці файки от що кажемо: Кого Пан Біг хоче покарати — то возьме тай відбере йому розум!

НОВИЙ БАНДИТСЬКИЙ СПОСІБ. В Чікаґо прилапали банду опришків, які поривали дітей богатших родин, вивозили на одну фарму, а відтак жадали від їх родичів великого окупу за віддання сина чи доньки. В той спосіб виривали вони гроші від десятьох богачів американських, а коли поліція викрила врешті і банду і ту фарму, де діти перебували, застала там ще кільканайцять дітий, які під замком і виснажені вкрай чекали долі. Бандитів замкнули.

А БАНДИТИ НЕ ВТИХАЮТЬ... Біля Сянока прилапано шайку небезпечних бандитів, яка далася добре в знаки дооколичній людности. Вона складалася з трьох членів: Стефана Пацата, Дмитра Голуба й Івана Левицького, які походили з Постолова пов. Ліско. Банда ця доконала цілого ряду нападів і рабунків на дорогах сяніцького повіту і щойно тепер попала в руки поліції. — До Лейби Сільмана в Терлі пов. Самбір вдерлися нічю два замасковані бандити і застрашивши домашних револьверами зрабували дорогоцінности та одіж. — На дорозі між Ставчанами а Любінем великим напало шістьох бандитів на переїзджаючого туди купця Шульца з Рудок. Під загрозою револьверів зрабували йому чотири скрині масла і зникли в лісі. Як зачуваємо, двох бандитів тих вже прилоплено. Це Коваль з Солонки і Тимчак зі Ставчан.

З ДИМОМ ПАПІРОСКИ. Статистика урядова виказує, що в Польщі викурено у 1926 р. тютюну за 475 міліонів, а в 1927 р. за 559 міліонів золотих. Нівроку! Гарний гріш!

ЩЕ ЧУДОТВОРЦІ. В минулім тижні прилапала поліція аж двох „чудотворних“ лікарів-дурисвітів. Одного з них прилапано в Мишковицях біля Тернополя в хвилі, як крав гроші, лікуючи хорого, а другого приарештовано на донос людий, від яких побирав і гроші і кури і масло за ліки в Перемищині. Перший називається Іван Боровський і сам походить з Борщева, другому на імя Михайло Гринишин, з Молодович пов. Перемишль. Оба „чудотворні доктори“ здаватимуть іспити зі своєї штуки перед судом, а практикувати будуть напевно в криміналі.

ЖИВ, ВМЕР І ЗНОВ ЖИЄ. Челядник пекарський Лейба Кацев з Межиріча на Полісю зайшов собі до стодоли якогось Ґольдмана спати. Коли вечером Ґольдман пішов за сіном, застав Кацева неживим. Наробив крику, злетілися жиди, приїхав і фельчер — алеж щож? Вмер, тай конець. Опорядили Лейбу, завинули і понесли до гробу. Почали засипати землею його, а він як не зірветься, як не крикне: „Марш звідси голота“! Усі люди дали ногам знати. Щойно за дві годині прийшла на гріб родина тай застала скуленого Лейбу в гробі. Немав як піти до дому, бо в Жидів ховають мерця в самім біллю.

РАЗ СИНОЧОК. В Товстоголовах пов. Зборів кинулася під поїзд 75-літна Ганна Новосільська. Причиною цього кроку було те, що син вигнав її з хати і відмовляв давати удержання. Нещасна мати на місці сконала.

Господарський кутик.

Як винищити щурів? В кого в хаті чи хліві загосподарувалися щурі — хай спробує онтакого легкого та дешевого способу: фунт ґіпсу з мішати з чвертю фунта цукру на сухо в мисочці. З верху присипати ще й це все цукром ще раз, а побіля поставити дві мисочки з чистою водою. Щурі наївшись сухого ґіпсу з цукром — що їм зрештою дуже смакує — дістануть спрагу і почнуть пити воду. Від цього в їх шлунках ґіпс скаменіє і щурі згинуть.

Наростм у кур. Кури дістають часто нарости на ногах, які иноді переходять у великі ґулі і викривлюють дробови ноги. Нарости ці дуже легко знищити. Взяти тільки чистої і міцної оковити і ранком, або вечером, поки кури ще в курнику, висмарувати їм ноги. Після кількаразового заходу нарости гинуть, так, що й сліду по них не зостається.

Господарські дрібниці. Ніколи не треба вивозити в поле свіжого гною, бо в ньому є богато насіння з ріжного рода бурянів, як худоба не перестравила і які через те мають ще силу скільчення. — Літра молока має таку вартість для здоровля, як пять яєць або пів кіля мяся волового. — Молоко, пите через соломку або скляну рурку має далеко кращий смак, як молоко з горнятка. — Муха домашна складає в протягу року 20 міліонів яєчок. Якби всі мухи жили і птиці не нищили їх — то за три роки вони не малиб що їсти і мусілиб взаїмно гризтися!

Ціни збіжжа: Пшениця дворська 45·50—46·50, пшениця селянська 43·25—44·25, жито галицьке 35·50 — овес галицький 31·50—34·50, кукурудза румунська 44·00—44·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 65·50—70·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 53.00—63·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 33·50—35·00. мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 32·00 35·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00—19·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 36.50—37·50, льон 64·00—65·00, лубінь синій 21·50—22·50, ріпак озимий 73·00—75·00, мука пшенична 40 прц: 82·50—83·50, мука пшенична 50 прц 74·00—75·00, мука житна 75 прц. 54·00—55·00, ґрисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00 отруби житні 24·50—25·00, отруби пшеничні 23·50—24·00 крупи гречані 80·00—82·00, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 50·00—52·00, пенцак 48·00—50·00, просо краєве 40·00—42·00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина краєва 220·00—250·00, мак синій 128·00—138·00, мак сивий 100·00—110·00

НОВІ КНИЖКИ.

Іван Левицький — Нечуй: **Запорожці.** З передмовою та поясненнями. Львів 1928. Стор. 40 ціна 70 сот.— *Пантелеймон Куліш:* **Орися** З передмовою та поясненнями. Львів 1928. Стор. 24. Ціна 50 сот.—Бібліотека Літературних Перлин. — Маленькі та незвичайно чепурно видані обі книжечки аж просяться до кождої бібліотеки читальняної і домашної, до кождого книгозбору ученика. Здається, що Видавництво поставило собі за ціль дати передовсім молодшим ученикам найкраші зразки нашої літератури, потрібної для шкільної лектури, на взір богатьох польських та німецьких видавництв. Коли так — то появу тих двох перших його випусків треба дуже радісно привитати. У нас до того часу подібного видавництва не було і обі книжечки починають у нас новий відділ книгарський, а саме бібліотеку коментарів. Прегарний друк, мистецько вигладжена мова, а перш усього дуже фахові, хоча й короткі пояснення (особливож підчеркнути треба в „Орисі“ переклад VI книги Одиссеї) дають книжечкам право стати гостем в кождій хаті побіч инших, европейською модою виданих книжечок-коментарів. Видавництву, що розпочало свою діяльність — як на перший крок — дуже добре — слід сказати тільки „спасибі!“ і побажати стотисячного накладу. — К-к.

Др. Іван Брик. **Зборівська могила чесько-словацьких борців за волю.** У десятьліття геройської смерти. Накладом Громади Чеськословацьких Леґіонерів в „Празі“. Друк „Рокгок“. Стор. 32. — Історія чеського народу, що найкраще загосподарувався доси з усіх народів, які входили в склад Австро-Угорщини, у своїй власній державі, має богато для нас навчаючого. Переходили Чехи такі самі траґічні часи, як ми. Ось тільки місце з цеї книжечки: „Ворог не знав ні милосердя, ні пощади. Грабив чеське добро, чеську землю і гайворонням сідав по ній. Потом і кровю чеського народу годував себе — жив в достатках а чеські сини пропадали сердешні в голоді і холоді на еміґрації і вигнані в чужих землях. Чеська мова, чеська віра, ба навіть саме імя Чех стали ненависні ворогови, що усіми способами їх переслідував, принижував, осмівав, оплював, вбивав... Чеські діти мали вчитися у чужій мові погорди рідного святого, мали вчитися вдяки і пошани за те, що їм ще вільно чеським воздухом віддихати, чеську землю орати, на чеській землі працювати. За те що їм дозволено живим у могилу лягати“. Чи це місце не нагадує нашої долі? І тому й цікаво знати, як здобули собі Чехи свободу, та як ішли до неї, через кров і пожари, руїни і могили, з яких одна є на нашій землі побіля Зборова. Вміло вивязується з цього завдання автор, переповідаючи прегарною мовою у формі оповідання духів побитих Борців цілу історію чеської країни та кладучи натиск на визвольну боротьбу Чехів. Розказує автор і про те, як Чехи враджували Австрію — хоча „супроти ката нема ніякої присяги, ніякого приречення, ніякого послуху, ні обовязку“. Розказує про діяльність їх політичного проводу, про саму боротьбу — а все таким приступним і цікавим стилем, що одірватись од книжечки годі. Виховуюча тенденція цеї книжечки така велика в сучасну добу — що її слід поручити кождому Українцеви. До тогож читкий друк та ілюстрації надають їй непересічної вартости. Усім здалобся її прочитати, і тоді може зрозуміли б всі клич духів чеських борців; „Горе, коли ворог вибе з рук зброю, але стократ більше горе складати зброю з вірою у милосердя побідників“. — К-к.

Через недогляд при корекці пропущено замітку, що оповідання п. І. Маркова п. з. „Непохитна“ взяте з Літ. Наук. Віст.

Надіслане

Гарне мешкання на І. пов. 3 або 2 кімнати з кухнею, передпокій, бальκон, 2 входи і т. д. сонячне, при автобусовім перестанку на Засянню, до віддання від 1|XI 28. — Зголошення до 25|X. 28 до Адміністрації під „Мешкання“.

Реальність на передмістю Перемишля, з вільним мешканнєм до продажі. Реальність складається з мурованого дому о 11 убікаціях і офіцин о 4 убікаціях, парцелі будівельної з фронтом до бічної улиці. Відомість Дмитраш, Сінна 8. Перемишль.

Видавець і відвічальний редактор: Осип Сенечко.

З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.